

XFTAP 19.41.07

З.Н. Ермағанбетова

Қорқыт Ата атындағы Қызылорда университеті, Қызылорда, Қазақстан
(E-mail: zuhra_9195@mail.ru)

Айжарық Сәдібекұлы публицистикасындағы экология тақырыбының өзектілігі

Аңдатпа. Мақалада публицист-жазушы Айжарық Сәдібекұлы шығармашылығының ұлттық публицистикадағы қолтаңбасы сөз болады. Сыр өңірі журналистикасында еңбек еткен публицистің шығармаларына тақырыптық, мазмұндық жағынан нақты мысалдар арқылы талдау жасалады.

Бүгінгі таңда бүкіл адамзатты экологиялық ахуалдың алаңдатып отырғаны баршамызға мәлім. Арал тағдыры, Байқоңыр зардабы күн тәртібінен түспейтін өзекті мәселелердің бірі. Осы орайда автор қаламгердің экология тақырыбында жазған мақалаларына ерекше назар аударған. Ресей мен Қазақстан мемлекеттері арасындағы Байқоңырға байланысты қарым-қатынастың күнгей және көлеңкелі тұстары мен туған жер тағдырына алаңдаған публицистің пайымына мән берілген. Ғылыми-зерттеулерді негізге алған, дерек пен дәйекке құрылған жарияланымдардың маңызына тоқталған.

А.Сәдібекұлының қаламгерлік қабілеті болашақ журналистерге шеберлік үлгісі ретінде көрсетілген.

Кілт сөздер: публицист-жазушы, экология тақырыбы, ғылыми зерттеу, дерек пен дәйек, өзекті мәселе

DOI: 10.32523/2616-7174-2022-139-2-28-34

Кіріспе

Өмірдегі кезек күттірмес өзекті мәселелерді замана талабына сай қоғамның дамуы тұрғысынан қарастыра білу – журналист қызметінің негізгі өзегі. Шебер журналистің қаламынан шыққан дүниелер уақыттың көшінде қалып қоймай, қай кезде болсын маңыздылығын жоймайды. Осы қағидаға сүйенсек, Сыр өңірі журналистикасында еңбек еткен публицистің бірі - Айжарық Сәдібекұлының шығармалары

тақырыптық, мазмұндық жағынан ерекшелеп айтуға тұрарлық.

Айжарық Сәдібекұлы журналистика саласындағы алғашқы еңбек жолын аудандық «Жаңадария» газетінде тілші, «Сырдария» газетінде бөлім меңгерушісі болып бастаған. Онан кейінгі кезеңдерде қызмет баспалдағы Қызылорда облыстық «Ленин жолы» (қазіргі «Сыр бойы») басылымында жалғасады. Аталған басылымда өлшеусіз еңбек етіп, қолтаңбасын қалдырған Айжарық Сәдібекұлы бү-

дан бөлек, яғни 1993-2000 жылдар аралығында республикалық «Сұхбат» және «Түркістан» саяси газеттерінде Қызылорда облысындағы меншікті тілшісі қызметтерін абыроймен атқарды. Осы уақыт аралығында қаламның күдіретін ойлы оқырманға ұғындыра білген қаламгер толымды туындылары арқылы өзін кітап сүйер қауымға мойындата алды.

Руханият саласының көкжиегін кеңейтуге сүбелі үлес қосқан Айжарық Сәдібекұлы «Дария жыры», «Көктемін күткен ару», «Жүректегі жауһарлар», «Аққұмның ақ түндері», «Бал айы», «Жұмыр жерде біз бармыз», «Ашық мұқитқа шыққан алып», «Дарияның тұмасынан қар боратқан», «Парасат майданы», «Бұрынғының адамдары» сынды еңбектерімен жұртшылық ықыласына бөленді.

Филология ғылымдарының докторы, профессор Б.Жақып: «Өткенді бүгінге, бүгінді болашаққа жалғап тұрған ақиқат көпірін көргіңіз келсе - ол публицистика өнері»[1,4б.] - дейді. Ал зерттеуші Т.Бдырысов: «Публицистика – жазушының қоғамдық-саяси, әлеуметтік мәселелерді толғауы»[2, 4б.] деген тұжырым жасайды. Айжарық Сәдібекұлының өзекті мәселелерді толғайтын көсемсөздері бүгінгі күні де маңызын жойған жоқ.

«Экологиялық журналистика, экожурналистика-ғаламдық және аймақтық маңызы бар, адамның үнемі өзара іс-қимыл жасайтын қоршаған ортамен байланысты ағымдағы оқиғаларға, үрдістер мен мәселелерге қатысты ақпаратты жинау, талдау және тарату болып табылатын журналистика жанры» деген анықтама беріліпті уикисөздікте[3]. Қазіргі таңда экологиялық ахуал бүкіл адамзатты алаңдатып отыр. Соның ішінде ғалам және ғасырлар проблемасына айналған Арал теңізі тағдыры әлемдік деңгейде маңызы бар оқиғалардың бірінен саналады. Теңіздің тазалығын, шағаланың шалқар үнін жанына серік еткен дарындарымыз осы өңірде туып өсті. Солардың бірі де, бірегейі, шығармаларына дәуір шындығын арқау еткен, аталмыш тақырыпта ұдайы қалам тербеп жүрген эколог-жазушы Сайлаубай Жұбатырұлының көптеген публицистикалық мақалаларын айтпағанда, «Абыржы»[4] трилогиясының дүниеге келуі

тегіннен-тегін емес. Кезінде ел тағдыры, ұрпақ болашағына алаңдаған бұқара мен қаламгерлер жанайқайының арқасында деуге болар, жұртшылық «Кіші Арал» атап кеткен Солтүстік Арал теңізі айдынын тұтастай көтеру мәселесі мемлекет саясаты деңгейінде қолға алынды. Табаны кеуіп, семіп бара жатқан теңізге үкімет тарапынан дәйекті шешімдер қабылданып, ғасыр жобасын (САРАТС) жүзеге асыруға ықпал етті. Теңізге су келіп, айдыны балыққа толған болатын.

Зерттеу әдістері

Мақаланы жазу барысында қаламгер шығармашылығы туралы айтылған ойлар жинақталып, ғалымдардың пікірлері негізге алынды. Айжарық Сәдібекұлы публицистикасын зерттеу барысында жалпы теориялық әдістер қолданылды. Көсемсөздеріндегі айтар ойы мен ойды жеткізудегі қолданған тәсілдеріне талдау жасалды.

Талқылау

Экология тақырыбын жетпісінші жылдары облыстық газеттің тарихында алғашқылардың бірі болып Арал апатына байланысты бастаған да қарымды қаламгер, көрнекті жазушы-журналист Айжарық Сәдібекұлы десек қателеспейміз. Шығармаларына дәуір шындығын арқау еткен айбынды Аралдың төлперзенті содан бері әр қырынан үзбей жазып жүрді. Уақытында табиғат қорғау тақырыбы бойынша жарияланымдары республикалық конкурстарда өзіне лайықты орын алды. Өтпелі кезеңде ауыл, елді мекендерде радио, телефон, телеарналар жұмысы дұрыс жолға қойылмағандықтан, халықтың көпшілігі елімізде болып жатқан жаңалықтардан хабарсыз болатын. Осыған орай газет бетінде Президентіміздің саясатын қолдау және оны орталықтан шалғай қоныстарға жеткізіп отыру мақсатында осы тақырыпты ел ішіндегілерге ұғынықты ыңғайда қысқа әрі нұсқа жазған да А.Сәдібекұлы болатын. Бұл жайында автордың өзі «Ай заман-ай, заман-ай» кітабының алғы сөзінде баяндайды[5].

Кезінде газет-журналдардың тарихи айдарына айналған «Арал тағдыры – адам тағдыры» айдарының да журналистердің жан айқайынан туғанын білеміз. Журналистер еңбегінің арқасында әлем жұртшылығы назарын Аралға аударды. Сол тұста А.Сәдібекұлы да Арал тағдыры, Байқоңыр зардабы туралы бірнеше проблемалық мақала жазды.

Мәселен, «Алапес Арал»[6] атты проблемалық мақала деректер мен дәйектерге толы. Журналист бұл мақаланы жазу үшін көп зерттеген. Бір кездегі адам сенгісіз Аралдың табиғаты, теңіздің жай-күйі туралы тебірене баяндай келе, осы тұста ұрпағымыз біліп жүрер жәйтты ескертеді: «Біздің бұл тұста ұрпағымыздың ұрпағына айтып кетер бір парызымыз бар. Аралды құртқан АҚШ пен Франция немесе Жапония мен Түркия емес. Суының мөлдіреген тазалығынан ашық аспан астында көкпеңбек болып жататын айдын шалқарды құртқан кешегі Кеңес империясы емес пе? Кеңес империясының «бейбіт мақсаттағы» сынауларды бастағаны қай заман? Сынау да сынау! Таусылмайтын сынаулар есімізден тандырған жоқ па?»,- деп Ресей саясатының келеңсіз қырларын сынға алады.

Мақаланы оқи отырып, жаның түршігетін мысалдарға қанық боласың. Біздің ұғымымыздағы балық жеп, артынан сүт, ағарған ішкеннің зардабынан жергілікті халықтың арасында «алапес» деген ауру туындаған деген түсінікке А.Сәдібекұлы басқа қырынан келеді.

Публицист Арал халқының алапес ауруына ұшырау себептерінің сырын ашады. «Возрождение» аралының 1933 жылдан бастап полигонға айналғанын айтады. Кеңестік империяның елімізге жасаған озбырлық саясатына қаны қайнап, қазақ жеріне деген жымсықы дұшпандықтың тым әріден келе жатқанына жүрегі сыздап, жаны ауырады. Мысалы, «Біздің халқымыз кейде бұрынғы идеологиялық аярлықпен айтқанда, «бейбітшілік жолындағы күрестің» эксперименттері мен сынақтары үшін жаратылғандай болып көрінеді. Ресейліктердің озбырлығынан ХҮІІ ғасырдан бастап төгілген қанымыздың, қиналған жанымыздың есебі жоқ» деп күйінеді. Арал халқының алапес ауруына ұшырауына ресей-

ліктердің химиялық-бактериологиялық қаруды «Возрождение» аралында жасап, сынап көріп, лабораториялық тәжірибе алаңына айналдыруы басты себеп екендігін дәлелдейді. Сөйтіп, оны анықтай түсу үшін АҚШ-тың «Дельфиннің жан дауысы» фильміндегі оқиға барысын мысалға келтіреді.

Фильмнің оқиғасы былай. АҚШ ғылыми тәжірибе жасау үшін мұхитқа суасты кемесін жібереді. Экипажға жүктелген тапсырма – құпия эксперимент жүргізу. Бірақ оны не үшін жасайтындықтарын кемдегілердің өздері білмейді, арттарынан бұйрық болмай Жерге оралуға еріктері жоқ. Жүп дельфин әлде бір жаманшылықты сезгендей кемеңіз ізінен қалмай дауыс салып жылаумен болады. Ақыры фильм қайғы-қасіретпен аяқталады. Экипаж мүшелері өздері жасаған тәжірибеден түгелімен алапеске ұшырайды. Тәжірибе сәтті аяқталғанына көздері жеткен Жердегілер оларға су астында қалуға бұйрық береді. Мінекей, осындай трагедиямен аяқталған тәжірибенің Аралдағы алапес ауруына ұшырағандарға да қатысы бар деген ой айтады.

«Жердің киесі болғанда, көлдің иесі болмауы қалай?»[7] атты проблемалық мақала да өзекті мәселені қозғайды. Арал ауданына қарайтын Қамыстыбас көлінен әр жылдары 400-500 тоннадан балық ауланып келген. Ал 1996 жылдары бұл көрсеткіш 234 тоннаға дейін кеміген. Себебі балығын кім көрінген аулайды да, ал көлдің күтіміне, балығының өсіміне келгенде ешкім басын ауыртпайды. Осы жерде журналист толғамды ой айтады. «Қамбашты «халық меншігі» деу жүрекке жағатын сөз. Дегенде, нарықтың есепке тәуелді қатаң талабы жағдайында көлді күтетін қалайда бір қамқоршы керек. Екі аяқтылардың араны ашылған мына заманда көлді иесіз қалдыру – қастандықпен бірдей емес пе? Сондықтан сөз жоқ, Қамыстыбасқа бір ие керек. ...Бұған Қазақстан Үкіметі, оның құзырындағы Ауыл шаруашылығы министрлігі ғана жәрдемдесе алады», -деп бұл мәселеге жоғары басшылықтың назарын аударады. Осылай мәселені тікесінен қойып, жиі-жиі бұқаралық ақпарат құралдарында жариялау өз нәтижесін берді. Соның

айғағы, бұл күндері «Қамбаш» көлі суының емдік қасиеті бар екені анықталып, көпшіліктің игілігіне айналуда.

Автор «Туған топырақ тағдыры» очеркінде Байқоңыр Ғарыш айлағы ашылуының құпия түрде 1950 жылдардан, Арал өңіріндегі әскери құпия полигондардың да сол уақыттардан бастап орнатыла бастағанын жазады. Мал жайылымдарының қысқаруы, жердің заңсыз түрде әскери құрылымдарға өтуі, жерасты суларының азаюы, экологиялық апаттарға мөлінен жол ашылуы, адамдардың түрлі ауруларға шалдығуының көбеюі - бұлардың бәрі осы Байқоңыр зардабы екенін автор нақты деректер, мысалдар арқылы дәлелдейді.

Егеменді ел болған тұста Байқоңырды пайдаланудың мемлекеттік саясаты жөнінде де автор осы мақаласында оқырманмен ой бөліседі. Ресей мен Қазақстан мемлекеттері арасындағы Байқоңырға байланысты қарым-қатынастың күнгей және көлеңкелі тұстары туралы журналист ойларын да осы шығармадан оқимыз.

Нақтырақ айтсақ, Байқоңыр ғарыш айлағының салыну тарихы мен оның Сыр елі мен жеріне тигізген есепсіз зияны туралы біз біле бермейтін қызықты деректер бар. Автор очеркті табиғатты суреттеуден бастайды. «Ол кезде жусанды жон ажарлы еді. Көктемде бұл даланы сарғалдақтар мен қызғалдақтар құлпытартатын. Жаз бойы Арқа беттен тынбай лекілдеп соғатын саумал самал Сыр бойын боз жусанның қымыз ісімен желпіп тұрушы еді» деген сөйлемдерден туған жеріміздің тамаша табиғаты көз алдымызға келеді. Көзін ашқалы сор мен тұз басқан жерлерді көріп өскен жас ұрпақтың өсіп-өнген жеріміздің табиғаты осындай еді дегенге сенуі қиын. Амал қайсы?

Ары қарай оқиық. «1954 жылдың соңғы айында Кремльде біз білмейтін құпия құжат күшіне енді. Сол сәттен бастап Кремль бұл далаға айырықша көз тігетін болды. Ал 1955 жылдың 12 қаңтарында техник И.Н. Денежкин басқаратын құрылысшылар тобы Сырдарияны бойлай өтетін Мәскеу-Ташкент теміржолы бойындағы Төретам бекетінен елесіз ғана түсіп қалды. Бұлар тегін келмеген-ді.

...Сол күннен бастап бұл далада бір құпия жұмыс басталып кетті. Олардың картасында «Қазақстанның оңтүстік-батыс бөлігі» деп аталған бұл жердің қақ жүрегінде алғашқы қазық қағылып та қалды» деп одан әрі бірнеше деректерді алдыға жайып салады. 1987 жылға дейін, яғни 32 жыл бойына Қазалы мен Қармақшы аралығындағы 671624 гектар жерді әскери бөлімдер құпия иемденіп келген. Астрахан облысындағы Капустин-Яр қаласына орналасқан әскери бөлімнің Арал ауданының 330307 гектар жерін алып, осы қаладағы әскери ұшақ алаңдары мен бірнеше құпия жұмыс алаңдарын заңсыз салғандығын жеткізеді.

Осы орайда Сыр бойы сынды үлкен іргелі елде жерге жаны ашып, ара түскен азаматтардың табылмағаны ма? - деген заңды сауал туындайды. Бұл жайында автор егжей-тегжейлі әңгімелейді. Әскери бөлімдер мен жерге талас ұзақ уақытқа созылып келген. Бірнеше текетірестен кейін ғана «құпия жұмыстан бос кезде» малшылардың малын жаюға рұқсат еткен. Уақыт өте келе осы өңірге дүрс-дүрс құлаған ракеталардың қай тұстан жіберілетіні құпия болмай қалған. Облыстық «Сыр бойы» газетінде көтерілген пікірлердің дүмпуімен ауыларалық ащы айғайлар саяси толқуларға ұласқан. Әскерилердің сорақылығы сол, сонау 1955 жылдан бері Сыр бойының елі мен жеріне тигізген зияны үшін өтемақы төлемей келген. Мінекей, осындай бірнеше мысалдарды нақты деректерді сөйлету арқылы санаңа жеткізеді. Тағдырдың тәлкегіне тап болып, кім көрінгеннің қолжаулығына айналғанына халық, ел, туған жер перзенті атынан нақты деректермен сөйлеп, билік басындағылардың назарын аударады. Ақиқатына жүтінсек, журналистер қай кезде де, қиянат пен қасіретке жандары төзбей, елдің алдымен дабыл қағып келеді. Сөйтіп жұртшылықтың санасына қозғау салады, қоғамдық пікір туғызады. Жоғарыдағы мысалдардан публицистің шындықты шырқырай жеріне жеткізе айтатын бағылдығын байқаймыз.

«Соңғы кезде мерзімді басылымдарда журналистік зерттеу жиі көрініп жүр. Журналистік зерттеуім ғылыми әдістемені бас-

шылыққа алады, мұрағат материалдарымен, тарихи құжаттармен жұмыс істейді. Бұл арада журналист қалыпты жағдайда жұмыс атқарады. Оның мақсаты – қайткен күнде де жабулы шындықтың бетін ашу, қоғамдық санаға қозғау салу, демократиялық үрдістерді, ұлттық мүдделерді ескере отырып, әрі қарай жылжыту[8]», - дейді ғалым, филология ғылымдарының докторы К.Қамзин. Осындай сараптамалық әдіске құрылған жарияланымдардың бірі – А.Сәдібекұлының «Арал, Арал...ай жүзді айдын болып оралармысың»[9] атты зерттемі. Тіршіліктің тірегі, нәрі болған Арал бір кезде туған жерді тастап ауа көшкен күңіренген жұртқа, «ақ табанға» ұшыраған елге айнала бастаған болатын. Теңіздің сәні болған шағалалардың жоқ болғаны қашан. Десек те, автор Аралдың кемеіне келіп, ақ самал желі бетті аялаған, ел тіршілігінің қайта түлеген күнін күтеді. Алдағы күндерден үкілі үмітін үзбейді. Автор мұнда да Арал теңізінің тартылу сырын ашуға тырысады, экологиялық дағдарыстан сақтанудың ғылыми негізде ойластырылған нақты іс-қимыл бағдарламасының негізгі бес бағыты бойынша жүргізілген жұмыстарға сараптама жасайды, Кіші теңіз жасаудың ғылыми негізі бар екеніне нақты деректер келтіреді, ол цифрларды айтар идеясына таяныш етіп, ғылыми болжам жасауға ұмтылады.

Бүгінгі таңда Арал өңірі экопроблемасы толыққанды шешіліп біткен жоқ. Арал ауданында балық өнімін еуропалық стандартқа сай өңдейтін балық зауытының іске қосылуы, «Жол картасы» бағдарламасына байланысты ауданда жасалып жатқан шаралар мен жаңадан ашылған жұмыс орындары, «Арал құрылысы» ЖШС темір-бетон өнімдерін өндіру цехына қаржы бөлу және т.б толып жатқан мәселелер аймақтық баспасөз беттерінде күнделікті жарияланып келеді.

Нәтижелер

Айжарық Сәдібекұлының уақыт тынысын аңдатқан, осы өлкенің тыныс-тіршілігін табыршыдай дөп басқан проблемалық мақа-

лалары, очерктері республикалық, облыстық баспасөз беттерінде жиі-жиі жариялап отырған. Қаламгер жазу-сызумен ғана шұғылданған жоқ. Аймаққа қаламы қарымды азамат-жазушы ретінде де танылып, қоғамдық өмірге де белсене атсалысқан тұлға. Оның публицистикалық шығармалары мәселені тұрақты түрде терең зерттеуге және шынайы құбылыстарды ұғындыруға[10, 2016.] бағытталған.

Тоқсаныншы жылдардағы «Невада-Семей» антиядролық қозғалыстың Қызылорда облысындағы ұйымын алғашқы ұйымдастырушылардың «қа-та-рында болды. Осы қозғалыстың мүшесі ретінде мерзімді басылымдарда батыл үн қосқан қаламгер. «Журналистік кәсіп – кісілігің мен қабілетіңді, пайым-парасаттыңды сынға салатын өнер. Бұл кейбіреулердің жеңіл ойлайтынындай оңай-оспақ машық емес. Журналистке азаматтық жауапкершілік, жинақылық пен ұқыптылық, қиялы ұшқыр алғырлық, қоғамдық құбылысқа сергек те байыпты ой жібере алатын қасиеттердің бәрі керек. Оларды парасат майданының жауынгерлері десе де болады» деп өзі айтпақшы, қоғамдағы өзекті де өткір мәселелерге қалам қайратымен үн қосып отырды. Публицистің мақалалары мен очерктері болашақ журналистерге шеберліктің үлгісіндей.

Қорытынды

Қорыта айтқанда, Айжарық Сәдібекұлы публицистикасында экология тақырыбы басымырақ орын алған. Кезінде қаламгердің тұңғыш повесі – «Теңіз түкпірінде» жарық көргенде сыншы Зейнолла Серікқалиев «Бұл – парасатты жазушының қолтаңбасы» деп баға берген екен. Иә, парасатты жазушы шығармашылығының бағасы мен беделі де осыдан көрінеді. Сыр өңірі экологиясында оң өзгерістер болып жатса, онда публицистердің де ерен еңбегі бар. Туған жер экологиясы қарымды қаламгер Айжарық Сәдібекұлының ұдайы назарында болғанына жоғарыдағы мысалдар дәлел.

Пайдаланған әдебиеттер

1. Жақып Б. Публицистикалық шығармашылық негіздері. – Алматы: Қазақ университеті. 2007. - 485 б.
2. Ыдырысов Т. Шеберлік бастауы. – Алматы: Мектеп, 1984.
3. <https://kk.wiktionary.org/wiki>
4. Жұбатырұлы С. Абыржы. - Қызылорда: Тұмар, 2000
5. Сәдібекұлы А. Ай заман-ай, заман-ай. – Қызылорда: Тұмар, 2009
6. Сәдібекұлы А. Туған топырақ тағдыры //Сыр бойы. 1998, 20 қазан
7. Сәдібекұлы А. Жердің киесі болғанда, көлдің иесі болмауы қалай?//Сыр бойы. 1998, 4 тамыз
8. Қамзин К. Қазақ көсемсөзі жанрларының кемелдену үдерісі. – Алматы: Экономика, 2009. -380 б.
9. Сәдібекұлы А. Арал, Арал, ай жүзді айдын болып оралармысың. //Ленин жолы. 1989, 20 сәуір
10. Шыңдалиева М. Публицистика жанрлары мен пішіндері. - Астана: ЕҰУАББ, 2012. -324б.

З.Н. Ермаганбетова

Қызылординский университет имени Коркыт Ата, Қызылорда, Казахстан

Актуальные темы экологии в публицистике Айжарыка Садибекулы

Аннотация. В статье рассматривается деятельность публициста-писателя Айжарыка Садибекулы в отечественной публицистике. Работы публициста, работавшего в журналистике Сырдарьинской области, анализируются на конкретных примерах с точки зрения тематики и содержания.

Все мы знаем, что сегодня все человечество озабочено экологической ситуацией. Судьба Аральского моря и последствия Байконура - один из самых острых вопросов повестки дня. В связи с этим автор уделяет особое внимание авторским статьям по экологии. Уделено внимание ярким и теневым сторонам отношений России и Казахстана в связи с Байконуром, а также видению публициста, озабоченного судьбой своей Родины. Подчеркивает важность исследовательских, фактологических и фактологических публикаций.

Почерк А. Садибекулы показан будущим журналистам как образец мастерства.

Ключевые слова: публицист-писатель, экология, исследования, факты и аргументы.

Z.N. Yermaganbetova

Korkyt Ata Kyzylorda University, Kyzylorda, Kazakhstan

Current topics of ecology in the journalism of Aizharyk Sadibekuly

Annotation. The article presents the signature of the work of the writer-publicist Aizharyk Sadibekuly in national journalism. The analysis of the works of a publicist who worked in the journalism of the Syrdarya region is carried out using thematic and substantive examples.

Nowadays all mankind is concerned about the environmental situation. The fate of the Aral Sea and the consequences of Baikonur are one of the most pressing issues on the agenda. In this regard, the author paid special attention to the articles written by the writer on the topic of Ecology. The publicist was concerned about the bright and shady aspects of relations between Russia and Kazakhstan related to Baikonur, as well as the fate of his native land. In the course of the meeting, the head of state noted the importance of publications based on scientific research, based on facts and facts.

A. Sadibekuly's writing skills are an example of Excellence for future journalists.

Keywords: publicist-writer, environmental topic, scientific research, data and citation

References

1. ЗНақур В. Publiciistikalyқ shyғarmashylyқ negizderi [Fundamentals of journalistic creativity]. – Алматы: Қазақ университеті. 2007. - 485 б.

2. Ydyrysov T. Sheberlik bastaу [The beginning of skill]. – Almaty: Mektep, 1984.
3. <https://kk.wiktionary.org/wiki>
4. ЗНұбатырұлы S. Abyrzhy [Abyrzhy]. - Қызылорда: Тұмар, 2000
5. Сәдібекұлы А. Ај заман-ај, заман-ај [Zaman-AI]. – Қызылорда: Тұмар, 2009
6. Сәдібекұлы А. Тұран топырақ тардыр [The Fate of the native land] //Syr boјy. 1998, 20 қазан
7. Сәдібекұлы А. ZHerдің kiesi болғанда, көлдің iesi болмауы қалај? [How can a lake not be the owner when it is the owner of the Earth?] //Syr boјy. 1998, 4 тамыз
8. Қамзин К. Қазақ көсемсөзі zhanrlaryнyң кемeldenu үderisi [The process of maturation of genres of Kazakh sayings]. – Almaty: Ekonomika, 2009. -380 b.
9. Сәдібекұлы А. Aral, Aral, ај zhүzdi ајdyn болыр oralarmysуң [Aral, Aral, a month-long Aydin]. //Lenin zholy. 1989, 20 сәуір
10. Шұңдалиева М. Publicistika zhanrlary мен pishinderi [Genres and forms of Journalism]. - Astana: EYUABB,2012.-324b.

Автор туралы мәліметтер

Ермағанбетова Зүхра Нұрғалиқызы – филология ғылымдарының кандидаты, қазақ тілі мен әдебиеті және журналистика кафедрасының аға оқытушысы, Қорқыт Ата атындағы Қызылорда университеті, Қызылорда, Қазақстан.

Yermaganbetova Zukhra Nurgalieвна – candidate of philological sciences, senior lecturer Korkyt Ata Kyzylorda university, Kyzylorda, Kazakhstan.